

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

KONSERTHUSET I GÖTEBORG. — FOTO. BACKLUND, GÖTEBORG.

12TE ÄRG.

DEN 30 APRIL 1911.

Nº 31.

P. LAMBERG. — W. STENHAMMAR. — T. AULIN. — H. MANNHEIMER.

GÖTEBORGS MUSIKSTRÄFVANDEN.

MED ANLEDNING AF DEN STORA MUSIKFÄSTEN.

Rikets andra stad har som bekant under sin starka materiella utveckling icke försummat att stärka de andliga kulturkrafterna inom samhället och bereda dem rum att utföra sin förädlade mission. Till de vackraste och mest betydelsefulla bland dylika sträfvanden är för visso att räkna det framgångsrika organiserandet af stadens musiklif, ända från mera blygsamma ansatser långt tillbaka i tiden fram till skapandet af den märkliga, i sitt slag mönstergilla konsertinstitution som utgör själfva grundvalen för den stora musikfäst, hvilken Göteborg i dessa dagar går att fira.

Tonkonsten har i Göteborg under äldre tider, liksom ju ännu är fallet på så många ställen i vårt land, haft svårt att vinna en fast och tryggad grund att bygga på. Den har i Göteborg ingalunda saknat entusiastiska och trofasta vänner, och här ha icke håller saknats kraftiga impulser från framstående musikpersonligheter, särskildt att nämna den berömda Smetanas insats i början af 1850-talet. Men för att med utsikt till varaktig framgång uppodla det intresse hos den stora allmänheten, utan hvilket man icke kan tala om ett musiklif i mera vidtomfattande och uppfostrande mening, såsom en social faktor, krädes alldeles särskilda förutsättningar både af ekonomisk och organisatorisk art. Det gällde ju att vid sidan af sängföreningarnas och de smärre kammarmusiksällskapens verksamhet få till stånd en permanent konsertinstitution för den stora instrumentalmusikens utövande.

Länge måste denna musikvännernas hjärteönskan af brist på medel vänta på sin uppfyllelse. Tanken hölls emellertid genom årens omskiftningar vid lif och växte sig allt starkare. Och slutligen tog den genom den stora Fürstenbergiska donationen under namn af Eduard Magnus' musikfond det afgörande steget hän emot förverkligandet. Och genom ett kraftigt och klokt planläggande arbete af de män, hvilka sedan alltjämt stått som företagens främsta stöttepinnar — främst att nämna Borgmästare *P. Lamberg* och Bankdirektör *H. Mannheimer* — kunde den 26 april år 1905 Göteborgs Orkesterförening konstitueras. Musikfästens första dag infaller sålunda just på årsdagen af Orkesterföreningens stiftande.

Utan fortvarande offervilja från samhällsmedlemmarnas sida vore likvisst, trots donationsmedlen, denna krävande musikinstitution icke möjlig att vidmakthålla. Den har ock från samhällets sida rönt allt det understöd, som visat sig vara af nöden för företagens lugna bedrivande i öfverensstämmelse med den ursprungliga planen och i fullt konstnärlig anda. Genom de enskildes stiftarnes bidrag och garanternas stöd å ena sidan och genom stadens med öppen blick för företagens samhällliga betydelse beviljade stora årsanslag har Göteborgs Orkesterförening kunnat genomföra sin verksamhet på ett sätt, som kan betecknas såsom här i Norden alldeles banbrytande. Det är väl ock sannolikt att förordet från Göteborg, allteftersom denna musikinstitution och dess gagnarika verksamhet hinner bli känd i vidare kretsar utanför samhället, kommer att bära frukt på andra håll, där förutsättningar för en kraftig och varaktig blomstring af musiklifvet förefinnas. Tecken i denna riktning saknas icke. Dels har ju, helt visst tack vare påverkan af Göteborgs exempel, Musikaliska akademien fört fram tanken om statsanslag till bildandet af orkestrar i några större svenska landsortsstäder, hvarom både k. proposition och en motion föreligga vid innevarande riksdag. Dels har Göteborgsorkestern genom sitt besök i Kristiania helt nyligen därstädes bragt nytt lif i sträfvanden att skapa en stående konsertorke-

ter i den norska hufvudstaden. Vår egen hufvudstad har som bekant ännu icke lyckats nå detta mål — frågan har under senare år vid olika tillfällen varit å bane, men fått stå tillbaka för annat.

Hvad som likväl betydligt underlättat Göteborgs Orkesterförenings start och som i viss mån bildar en väsentlig förutsättning för dess konsertverksamhets bedrivande på ett fullt tillfredsställande sätt, är det faktum, att Göteborgs musikintresse räckt till äfven för att uppföra ett särskildt konserthus på en af staden upplåten tomt, ett konsttämpel, som fastän byggdt af det enklaste material, genom sin sakliga, från all yttlig grannlåt fria daning på ett vackert och värdigt sätt tjänar sitt ändamål. Genom den donation, som Konserthusbolagets aktieinnehafvare nyligen gjort genom öfverlåtandet af sina aktier på Göteborgs orkesterfond till stärkande och betryggande af dess verksamhet, har f. ö. ett nytt led fogats till raden af framsynta och oftervilliga insatser till Göteborgs musiklifs fromma.

Efter Orkesterföreningens stiftande på våren 1905 bedrefs arbetet med bildandet af orkestern och anställandet af en lämplig dirigent med all raskhet under de närmast följande månaderna. Och onsdagen den 11 oktober samma år kunde den nybildade stående Göteborgsorkestern öppna sin konsertverksamhet i Konserthuset med ett ståtligt musikprogram. Sedan har den med känslor af glädje och stolthet samt med de varmaste välgångsönsknningar för framtiden mottagna musikinstitutionen säsong efter säsong, år efter år lugnt och planmässigt utfört sin betydelsefulla gärning på den väg, som från början utstakats, och har under de nu tillryggalagda sex åren alltmera vunnit fast fot i samhället, så att den nu ingår som en fullkomligt outhärlig faktor i dess kulturlif.

Man skall se någon af orkesterns till sista plats fyllda söndagskonserter af populärare, fast alltid konstnärlig läggning, för att rätt inse betydelsen af denna musikinstitution för stora lager af ett samhälle, där det eljes bjudes så föga af förädlade konstnjutning. Och att äfven de efter en mera krävande måttstock lagda symfonikonserterna om onsdagarna vinna en allt starkare tillslutning, vittnar om, att musikintresset utspokas till förmåga af djupare förståelse af de krävande störförken.

När man blickar tillbaka på Göteborgsorkesterns konsertverksamhet under dessa år, får man ett imponerande intryck af räckvidden af det musikaliska upplysningsvärk, som här bedrivits, i det att den stora orkesterkonstens yppersta skatter från äldre tider fram till nutiden blifvit framförda med de klassiska mästervärken som alltid återkommande hörnstenar. Och när man tänker tillbaka på de gånger, då under kompositörernas egen ledning nya tonvärk här framförts, såsom skett under bl. a. Alfvén och nu senast Sibelius, erinras man om den stora betydelse, en stående konsertorkester har äfven för de skapande andarna, för uppblomstringen af den symfoniska konsten öfver hufvud.

Den insats, Göteborgs Orkesterförening har att göra i det nationella musiklifvet, är ock härmed antydd. Den har icke håller undandragit sig sina förpliktelser härutinnan. När, såsom vi må hoppas, stående konsertorkestrar i ytterligare ett par som musikcentra i vårt land lämpade större städer åvägbringas, skall kanske en ännu ljusare dag slutligen randas för svensk instrumentalkomposition. Att ha föregått med godt och väckande exempel skall emellertid alltid förbli Göteborgs heder.

Göteborgs ledande ställning som musikstad markeras måhända allra tydligast därigenom, att två så framstående musiker som *Wilhelm Stenhammar*

2/7 för porträtt.

Klick: *Levit Silfveparre.*

MUSIKFÄSTEN I GÖTEBORG:

VOKALSOLISTERNA: Fru *Sigrid Schöller*, f. Wolf (Köpenhamn); K. Würtemb. kam-marsångerskan *Anna Kaempfert* (Frankfurt am Main); K. K. kammarsångaren *Kurt Sommer* (Berlin-operan); K. hofsångaren *John Forsell* (Stockholm).

sedan hösten 1907 och *Tor Aulin* sedan hösten 1909 såsom dirigenter låtit fästa sig vid Orkesterföreningen. Hvad Göteborgs musiklif öfver hufvud vunnit

för sina insatser, såväl ledande krafter som ut-öfvande förmågor inom tonkonstens olika arter. Icke minst att räkna med är förvisso arbetet inom

genom dessa båda betydande musikpersonligheters hitflyttning kan icke nog skattas. Med *Aulin* följde äfven hans trogna kvartettkrafter, hvilka inrullerades i orkesterns kärntrupp. Hvad denna beträffar, har den år efter år vuxit sig allt manstarkare och till kvalifikationerna allt vederhäftigare, och med eftertryck framhöll musikkritiken under Göteborgs symfoniorkesterns konsertbesök i Kristiania för kort tid sedan, att man här hade att göra med en konsertorkester af konstnärlig rang. Hans von Bülow visade ju f. ö. med sina Meiningar, att det i fråga om effektiviteten hos en orkester ej är besättningens siffertal det ytterst kommer an på. Och Göteborgsorkestern har under sina skickliga, hvarandra så lyckligt kompletterande ledare ådagalagt, att den med sina 52 man kan uträtta storverk.

Att denna musikinstitution sett sitt arbete i tonkonstens tjänst mottagas med den förståelse i vida kretsar, hvarom besöksfrekvensen på orkesterkonserterna vittnar, det är dock icke bara dess egen förtjänst, utan ock en följd af de genom generationer inom Göteborgs samhälle pågående strävanden, som beredt jordmånen och sökt hålla lif i den lilla flamman på musikens altare. Här vore att nämna en hel rad af musikfrämjare, som gjort sig förtjänta af tacksamhet

GENERALREPETITION FÖR GRÄNGESBERGS NYLIGEN BILDADE MUSIKFÖRENINGENS FÖRSTA STORA KONSERT: 1. Violinisten *Sven Kjellström*, som vid flera tillfällen gästade orkestern. 2. Musikföreningens ordförande, med dr *A. Sandvall*. 3. Dirigenten, organisten *O. Enderberg*. — Medlemmarna i Grängesbergs kör och orkester utgöras nästan samtliga af personer i Grängesbergsbolagets tjänst — några af dem ingenjörer, de flesta arbetare och dessas söner och döttrar. Det hela är ett stortadt utslag af energi hos ledarne och intresse hos den stora skara, som fylkat sig kring anförarens taktpinne. (Foto. *Blomquist*, Grängesberg.)

Efter porträtt.

LADY HALLÉ, FRU WILHELMINA NERUDA-NORMAN, den berömda violinisten, har i dagarna aflidit.

“Violinisternas drottning“, *Wilhelmina Neruda-Norman*, lady *Hallé*, har i dagarna, 72-årig, aflidit i Berlin, där hon de senare åren varit bosatt.

Wilhelmina Maria Franzisca Neruda var af tjeckisk härkomst och född i Bränn 1838. Redan vid 6 års ålder väckte hon uppseende som ett musikaliskt underbarn. Till Sverige kom hon första gången 1861 och uppträdde här sedan under ett par års tid jämte sin yngre syster Anna Maria, äfvenledes violinist, och sin bröder, numera professor Franz Neruda, violoncellist. 1864 gifte hon sig med hoikapellmästaren Ludvig Norman i Stockholm och blef samma år ledamot af Musikaliska akademien. — Därefter verkade hon i Stockholm såsom artist å konserter och soaréer samt såsom lärarinna vid konservatoriet. Längre fram bosatt i London, ingick hon där efter sin förste mans död äktenskap med pianisten sir Charles Hallé.

Wilhelmina Neruda torde ha varit den samtida violinkonstens största namn, dock icke så mycket

Foto. Jager, Sthm.

FRU BETTY NANSEN SOM OVIDIA I “KARLEKENS ÖGON” å Svenska Teatern i Stockholm.

scener, och hennes namn hade såsom naturligt var lockat fullsatt salong vid premiären å norrmannen Johan Bojers fyra-akts-skådespel å Svenska Teatern i Stockholm den 20 april. Fru Nansen applåderades lifligt — hennes sjäfulla konst hänryckte som alltid publiken — och inropades efter styckets slut gång på gång.

Fröken *Ebba Nyström* — förut bekant för hufvudstadens publik från konsertstraden — lade vid sin debut å K. Teatern publiken helt för sina fötter. Hon utförde därvid titelpartiet i “Jolantha”, hvilken roll är synnerligen lämpad för hennes ljusa och skära stämma.

Foto. Jager, Sthm.

Kliche: Bengt Sjöqvistsparre.

FRÖKEN EBBA NYSTRÖM, som framgångsrikt debuterat å K. Teatern i “Jolanthas” titelparti.

genom sin fulländade teknik som genom den äkta konstnärliga anda och den smak, som besjälade hennes spel och kommo henne att helt och hållet uppgå i konstverkets trogna återgivande, utan ringaste effektsökeri.

Fru *Betty Nansen*, den berömda danska skådespelerskan, är en alltid lika kärkommen gäst å våra

våra körsällskap, hvarförutan till denna musikfäst icke häller skulle kunnat uppådas en så imponerande styrka af sängkrafter. Till att inom de bredare folklagren sprida kärlek och förståelse för tonkonsten ha de af *Elfrida André* under flera år ledda folkkonserterna kraftigt bidragit, ett uppoffrande och hängifvet pionjärbete, som burit rika frukter. Äfven de af Orkesterföreningen årligen anordnade serierna af konserter för skolorna torde komma att med tiden visa sig vara ett värksamt medel för att fostra musikintresset till allt starkare växt inom samhället. Om dess tilltagande vittnar äfven den framgång, bemödandena att höja den kyrkliga musiken rönt vid de på senare tid allt oftare hållna kyrkokonserterna.

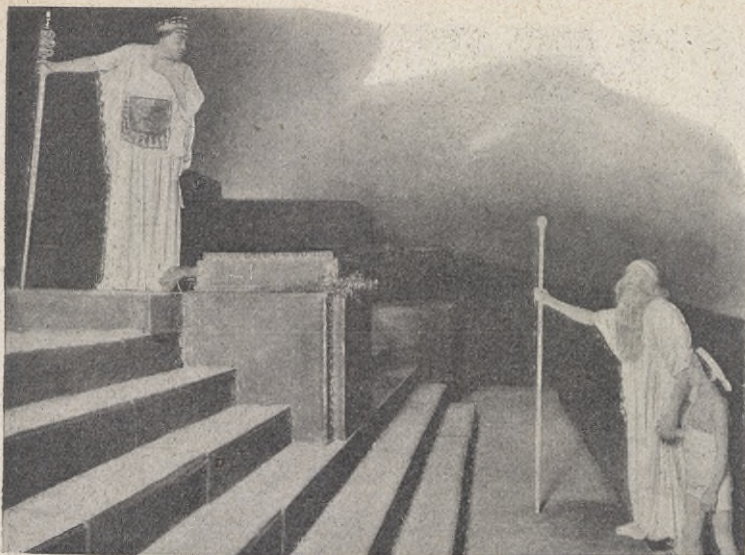
I vår hastande och splittrande, rolösa och kamp-

fyllda tid har musiken mer än någonsin förut att fylla en viktig uppgift äfven som förädlande, enande och utjämnande faktor i samhällslifvet. Denna dess social-etiska makt har redan gamle Jesper Svedberg på sitt kärnfulla språk förträffligt uttryckt i följande ordalag:

“Såsom många åtskilliga röster stämma ihop och göra en samljudande *klang*, så kunna de ock förena *sinnen*, som förbryllade och sorgligen tankfulla äro. Och tyckes detta vara både gudomligt och naturligt. Hafver ock Gud lärt oss i musiken vara enige, hvaraf kärlek, sinnerförförjelse och ro förorsakas och bibehålles. Si en sådan dräplig och diger makt hafver Gud lagt i musiken“.

John Atterbom.

“KUNG OEDIPUS” Å CIRKUS I STOCKHOLM.

Den forngrekiska tragedien *Oedipus* uppfördes den 18 april på cirkus i Stockholm under ledning af den tyske regissören Max Reinhardt. Föreställningen hade lockat en talrik publik. Det blef, säger kritiken enhälligt, en märklig och enastående teaterafton. Max Reinhardt hade åstadkommit något grandiosast med det gamla ärevördiga Sofoklesdramat.

Det var Alexander Moissi, som gjorde kvällen oförglömlig. Hans

Efter fotografier.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöberg, Shten -Gbg.

Vid hertigdömet *Normandies tusenårsfest* den 4 juli i Rouen öfverlämnas från Sverige till Rouen, Normandies gamla hufvudstad, en konstnärligt utförd adress och en kopia i massivt guld af den tunga, dyrbara *guldring från Bragnum*, Västergötland, som är en af praktpjäserna i statens historiska museum. Smycket härstammar från tiden omkring år 500 efter Kristi födelse, då göternas konung Hagleik, Beowulf-sångens Hygelac, företog den första härfärd från Sverige till frankernas land, som historien känner. Ringen, synnerligen väl bevarad och prydd med vackra ornament, visar hvad de svenska guldsmederna kunde åstadkomma på den tid, då normandernas förfäder ännu bodde här i Skandinavien.

Oedipus, det var härskaren, folkets man, gudarnas man. Vid hans sida sänktes medspelarna till ett knappt medelmåttigt plan.

Efter föreställningens slut bröt en väldig bifallsstorm löst från den talrika människomassan.

FRÅN UNIVERSITETET TILL TEATERN:

Paul Axel Hallström, en ung Uppsalastudent, har i dagarna framgångsrikt debuterat vid Wingska sällskapet.

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Sjöberg.

P. A. HALLSTRÖM.

SVERIGES JUBILEUMSGÅFVA TILL NORMANDIE: Bragnumringen.

H. S. D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kllöhd: Kem. A.-D. Benjt Silfverparre, Sthlm.-Gbg.

På grund af förestående afflyttning till f. d. riksdagshuset å Riddarholmen kommer *k. kommerskollegium* att snart lämna sina nuvarande förhyrda lokaler i huset n:r 6 vid Kornhamnstorg.

Å vår öfre bild synes i fonden chefen för kommerskoll., generaldirektör *Alfred Lagerheim*; till höger, från chefen räknadt, kommerseråden *Johan*

Theodor Pihlgren och *Per Gustaf Friberg* samt förste aktuarien *Hjalmar Gullberg*; till vänster kommerserådet *Carl Malmén* och byråchefen *Henning Elmquist*.

Den undre bilden visar det hittillsvarande prydliga *sessionsrummet*, med porträtt i kropsstorlek af bl. a. Carl X, Carl XI och Carl XII.

Foto. Angel Uppsala.

Kliche: *Demot Siv. Bergström.*

blifvit för trångt, hvarför man nu tillbyggt det med ett sidoparti, afsedt för expeditionen, och en veranda, samt en våning för den stora festsalen. Invigningsfesten firades annandag påsk.

DET NYA FOLKETS HUS I UPPSALA INVIGDT. Öfverst: Ex- och interiör. Vidst.: Hallen.

Det hittillsvarande *Folkets hus* i Uppsala, det lilla envåningshuset midt emot Rullan, har med tiden

HEDERSGÅFVAN TILL VÄRLDSMÄSTAREN I KONSTÅKNING Å SKRIDSKO.

Genom subskription inom Svenska skridskoförbundet har medel åstadkommit till en *hedersgåfva* åt hr *Ulrich Salchow*, skridskovärldsmästaren för tionde gången. Gåfvan, som är tillverkad å hofjuvelerare Hallbergs verkstäder, består af ett dyrbart, handarbetadt bords-garnityr af silver. — Hr S. har äfven mottagit en hyllningsgård från idrottsföreningarnas öfverstyrelse: en silverplakett med inskription.

Foto. M. Edlund, Sthlm.

FRÅN SVERIGES MEK. VERKMÄSTAREFÖRBUNDS KONGRESS.

Kliche: *Demot Siv. Bergström.*

Verkmästarna vid Sveriges Mek. Verkstäder, som för många år sedan sammanslöto sig till ett f. n. mycket lifskraftigt förbund med ofvanstående namn, höllo under påskhelgdagarna sin hvar tredje år återkommande kongress, med delegerade från af-

delningarna Sverige rundt, för att dryfta frågor af gemensamt intresse.

Bilden häröfvan är tagen i Hamburger Börs' festvåning i Stockholm, där mötet hölls.

DEN FÖRSTA "SVENSKA VECKAN".

Den första "svenska veckan" såg alltså dagens ljus i Göteborg. Den begynte redan under påskdagen — ehuru gifvetvis någon affärsverksamhet då icke förekom — med präktig skyltning, dekoration och flaggning. Öfver hela staden hvilade under denna nationella svenska vecka en prägel af festlighet, ytterligare förhöjd genom de friluftskonserter, riddarpojkarnes tag

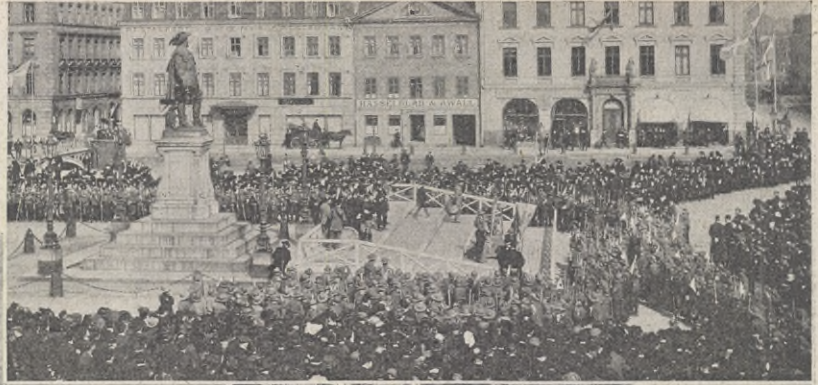

Foto. Lindbohm, Gbg.

Kliche: Bengt Sjöfrenssjurre.

Öfverst: GUSTAF ADOLFS TORG MED BOYSCOUTSTÅCET.
T. v.: HÄROLDER FÖRKUNNA "SVENSKA VECKANS" INTÅG.
T. h.: VOLLMERS—MEETHS AFFÄRSHUS I FLAGGSKRUD UNDER "SVENSKAVECKAN".

m. m. sådant som anordnats. — I korthet sagdt: allmänhetens intresse torde i hög grad ha blifvit vänt dit saken gällde, och affärerna visade sig till fullo första konsten att framhålla de svenska varornas konkurrensförmåga. Och sålunda blef målet, som var att hänvisa allmänheten till det egna landets produktion, nådt.

FRÅN DEN STORA SVENSKA GYMNASTIKSTIKFESTEN:

Tidaholmarnes lag, under ledning af hr R. Andrén. — I denna fest, den 13:de i ordningen och pågående den 17 och 18 april, deltog ej mindre än 13 trupper. Man hade inom gymnastikintresserade kretsar ställt höga förväntningar på denna uppvisning, och de blefvo heller icke svikna.

Tidaholmarnes 16 man starka afdelning, bestående af unga arbetare, visade en mycket jämn kroppslig som gymnastisk utbildning.

DET FÖRTRÄFFLIGA GYMNASTIKLAGET AF UNGA ARBETARE FRÅN TIDAHOLM. (Foto Lamm, Sthlm.)

ETT KASERNERADT INFANTERIREGEMENTE.

FÖR HVAR 8 DAG AF T. H.

Foto Blom, Västerås.

KASERN.

Klische: Kem. A.-B., Bengt Sjöversparre, Södm.-Gbg.

Midt i det öppna solgattet från Sveriges kungligaste insjövatten, vid norra stranden af Västerås-fjärden, liggja Västmanlands regementes nu fem år gamla kaserner. Först i år torde regementet dock få motse deras slutliga fullbordan i och med uppförandet af sjukhus och mässbyggnad — af hvilka det förra nyss tagits i besittning, under det att den senare, inrymmande marketenterilokaler, dagrum m. m. för manskap samt mässlokaler för underofficerare, nu är under uppförande.

Försvarsfrågan är ju nu som alltid brännande, och den därmed sammanhängande kasernbyggnadsfrågan har änyo gjorts aktuell genom påståendet, att "kasernbygget såsom det nu bedrivs, är

hufvudlost." Man har icke kunnat eller icke velat förstå det till synes själfklara faktum, att i och med tillämpandet af 1901 års bestämmelser angående utsträckt värnpliktstjänstgöring nödvändigheten af *vinterkaserner* omedelbart måste göra sig gällande.

Aktuell är ju för öfrigt i viss mening frågan alltid, så länge kasernbyggnadsarbetena pågå. Och det torde dröja åtskilliga år, innan alla våra infanteriregementen blifvit sålunda förlagda. De medel — 21,700,000 kronor — som af riksdagen beviljats för detta ändamål, räcka ju icke på långt när; och det står i. n. i fria luften, när de ännu ej "påtänkta" regementena — t. ex. Sörmländingarna — få kaserner. Under tiden få dessa truppförbands vinterskolor bo "inhyses" hos de lyckligare lottade.

Kasernbyggnadsnämnden, som tillsattes 1907 och påbörjade sina arbeten 1908, har till dato uppgjort ritningarna till åtta kasern-etablissemang, nämligen för Lifregementets grenadiärer i Örebro, för Upplands regemente i Uppsala, för Bohusläns regemente i Uddevalla, för Skaraborgs re-

Foto Blom, Västerås.

LOGEMENT.

Klische: Bengt Sjöversparre.

gem:e i Sköfde, för Värmlands regemente i Karlstad, för Kalmar regemente i Kalmar och eventuellt i Eksjö samt för Jönköpings regemente i Jön-

Vidstående bild:
KÖKET.

Nedanstående bild:
MATSALEN.

Foto. Blom, Västerås.

köping. Af nämnda kaserner äro fem under uppförande, nämligen de i Örebro, Uppsala, Uddevalla, Sköfde och Karlstad.

Emellertid kommo som bekant några regementen under tak redan före kasernbyggnadsnämndens tid. Redan 1904 påbörjade *fortifikationen* sina arbeten med ett par infanterikaserner. De första bland dessa voro de i Västerås.

År 1906 på hösten stodo sålunda Västmanlands regementes nya lokaler beredda att mottaga årets kontingenter af mer eller mindre tillfälliga invånare.

Vi afse härmed att för denna tidnings läsare förete några bilder ej blott från det ofvan omtalade, nyinredda militärsjukhuset, utan äfven i sammanhang därmed från öfriga etablissemang tillhörande lokaler — vi göra det i den tron att en inblick i de typiska förhållandena vid ett kaserneradt infanteriregemente möjligen kan hafva sitt intresse.

*

Det var en het sommar dag i juli 1904. Västmanlands regemente, representeradt af tvenne fältstarka kompanier ur årets rekrytkontingent, befann sig på marsch till Västerås. Det gällde att tillryggalägga de fyra milen, som skilde dess dåvarande öfningsort

Salbohed från dess blifvande kaserneringsstad. Vid Wiksång, på en stenig skogsbacke en kilometer sydost om staden, gjordes halt. Och här firades nu högtidligen grundläggandet af de byggnader, som, när de två år senare upplätos åt regementet, skulle komma att erbjuda en komfort — vi äro frestade att vid jämförelsen använda detta ord — okänd i det gamla baracklägret vid Långheden, med nära två mil till närmaste järnvägsstation (Sala).

Den styrka af fast anställdt manskap, som, då detta skrives, är förlagdt i, öfvas och förplägas vid I. 18:s kasernetablissemang, uppgår till mellan fem och sex hundra man. Hit äro nämligen förlagda, utom truppförbandets egna volontärrekryt-, korporal- och underofficersskolor, äfven motsvarande skolor ur Lifregementets grenadiärer och Södermanlands regemente, hvilka ännu sakna kaserner. Besökaren skall alltså midt i denna "döda värnpliktssäsong" finna backarna vid och omkring Wiksång uppyllda af militärt lif. Öfningsterrängen är ock den bästa. Skog och slätt, myr och sjö tjusa ögat och erbjuda med sin rika omväxling godt utbyte af taktiska öfningar. Någon egentlig uppfattning om traktens naturskönhet är väl denna årstid icke särskildt ägnad att bibringa; den resliga furuskogen med de här och där in-

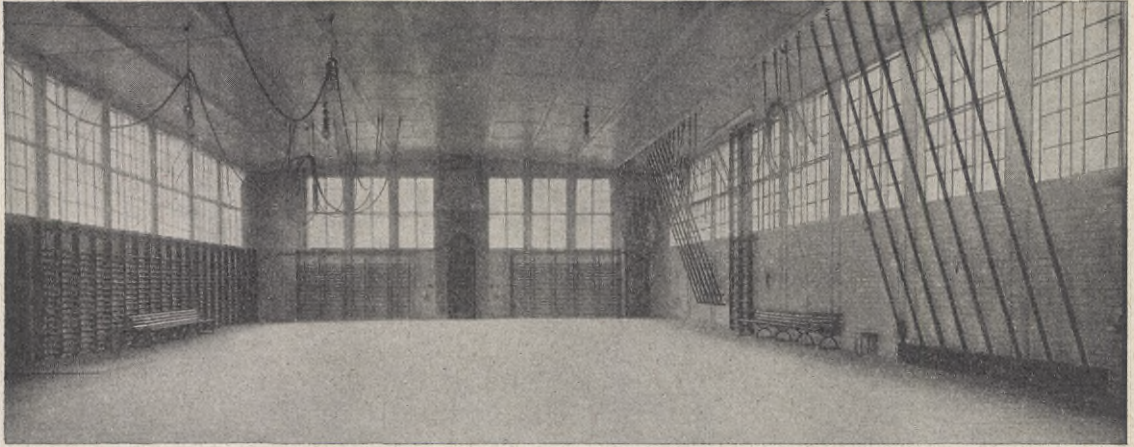

Foto. Blom, Västerås.

GYMNASTIKSAL.

Klitcht: Kem. A.-D. Bengt Sjöfersparre, Sthlm.—Gbg.

strödda ekbackarna äro dock typiska drag af Mälarnatur.

Vi sade *Mälarnatur*. Ty regementet äger förmånen af att inom sitt område disponera en strandremsa af den Mälarvik, som benämnes Västerås-fjärden. Knappa femhundra meter från stranden resa sig kasernerna.

Det säger sig själf, att idrottslivet på sjön vintertid spelar en viktig roll inom den militära utbildningen härstädes. Och icke blott för idrottens egen skull. En patrullöfning på skridskor eller ett kompani i skidexercis å Mälaren vore kanske en den mest typiska bild från regementets vinterskolor. Följer man någon sålunda marscherande afdelning utåt Hästholmarna, Elba eller Fullerö udde, skall man icke underlåta att kasta en blick tillbaka för att beundra den verkligt ståtliga anblick, som de af höga, svarta furor omgärdade kasernerna härifrån — från sjösidan — erbjuda.

Västerås-fjärden — ehuru såsom alla delar af Mälaren tämligen begränsad af öar, uddar och holmar — är dock mäktig vyer, dem naturdyrkaren gärna inpräglar såsom minnen för lifvet. Jag vill inte tala om en vindfrisk vinterdag, när fjärden är uppfylld af skridsko- eller skidlöpare, af djärva seglare å skridsko eller isjakt, af hundratals skolungdomar,

som njuta af en dags frihet från bok och pulpet — allt det kan väl erbjuda en nog så lifvande anblick. Ej heller vill jag dröja vid en frostklar morgons soliga leende öfver hvita vidder under någon af vinterns ljusare dagar, då åskådaren från Wiksängsstranden kan mellan holmar och skär skönja andra stranden af viken med Barkarö hvitmenade kyrka långt inåt det öppna landet. Men jag kunde tala om en solnedgång, beskådad från de mot väster vettande fönstren i någon af de kasernbyggnader (A och C samt kanslihuset), som ligga närmast sjön.

Jag öfverlämnar emellertid allt detta åt läsarens egen fantasi, för att i stället föra honom in i en af kasernerna. Vi välja någon timme, då lektion pågår. Förutom de praktiska öfningarna, exercis, fälttjänst och skjutning, undervisas nämligen eleverna i reglementen samt i historia, geografi, modersmålet och räkning.

Hvad kasernernas inre beträffar, rymmer hvar och en (de äro fyra) fyra våningar, hvarje afsedd för ett kompani. Genom kompaniet går en lång korridor, på hvars ena sida äro belägna logement, tvättrum, dagrum, putsrum, rustkammare och lektionssalar.

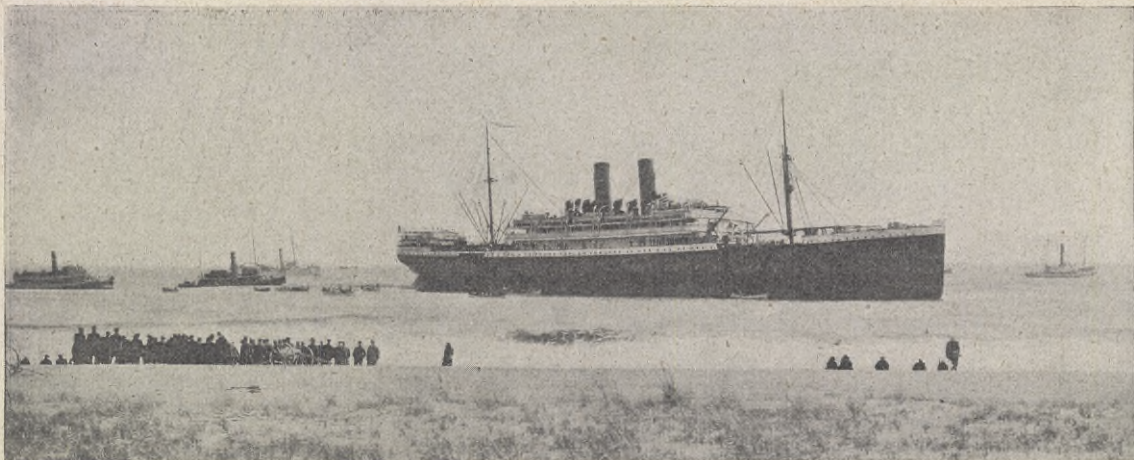
Större delen af exercisöfningarna hålles vid denna tid på kaserngården. Ehuru inklämd mellan de fyra kasernbyggnaderna, af hvilka A och C samt kansli-

Foto. Blom, Västerås.

MARSCH PÅ SKIDOR PÅ MÄLAREN.

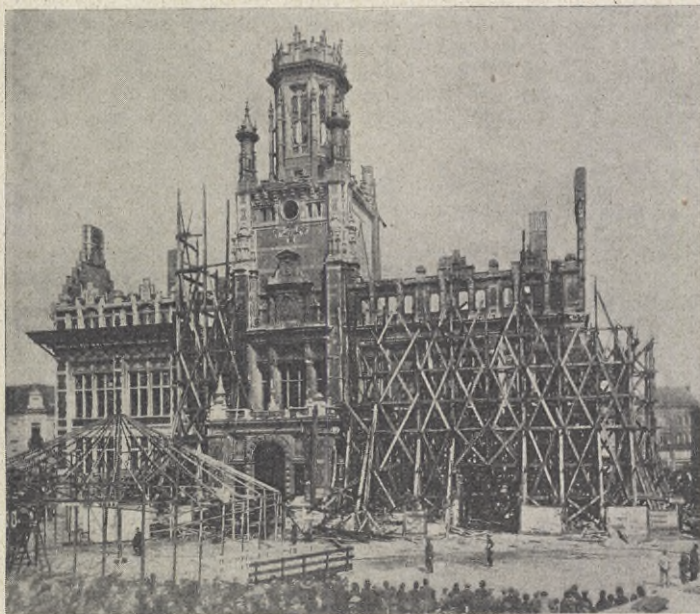
Klitcht: Kem. A.-D. Bengt Sjöfersparre, Sthlm.—Gbg.

Efter fotografi.

Kliché: Kem. A.-B. Ernst Silfversparre, Skåne-Clog.

EN JÄTTEÅNGARES STRANDNING: Passagerarne å den vid Fire Island grundstötta Norddeutsche-Lloyd-ångaren "Prinzessin Irene" föras ombord å "Prinz Friederich Wilhelm". Den förstnämnda ångaren, som hade öfver 1,700 passagerare ombord, var på resa från Neapel till New York, då grundstötningen ägde rum utanför Lone Hill's lifräddningsstation å Fire Island. Arbetet med flottagningen var ytterligt besvärligt och tog dagar i anspråk; en mängd bogserångare assisterade.

Efter fotografi.

Kliché: Ernst Silfversparre.

SCHAEFERBECKS RÅDHUS NEDBRUNNET: Rådhuset i Schaeferbeck, en förstad till Brüssel, nedbrann natten mellan den 17 och 18 april. Den c:a 20 år gamla byggnaden var bekant för sin praktfulla arkitektur — den var uppförd i flandrisk renässansstil. Vid branden, som synbarligen varit anlagd, förstördes äfven en mängd dyrbara konstverk och dokument. Skadorna uppskattas till många miljoner kr.

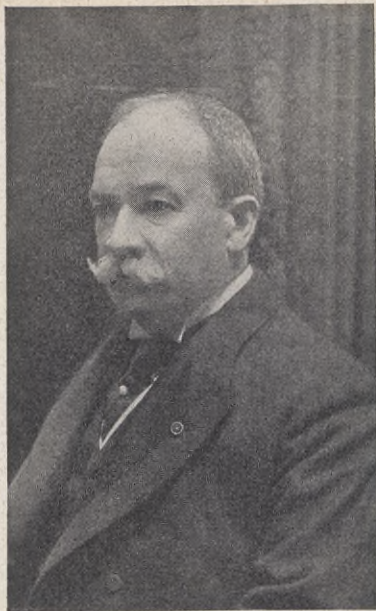
EN MÄRKLIG UTHÅLLIGHETSPRESTATION: Dansösen Mazie King företog sig nyligen att under vederbörlig kontroll gå 2,000 steg på lå ner för de 45 trapporna i Metropolitan Life Insurance's byggnad i New York — tvifvelsutan ett världsrekord.

huset ligga i en linje, äger den dock fri tillgång till sol och friska vindar såväl genom öppningarna emellan kasernerna, som ock från norr och söder, där de lägre ekonomibyggnaderna, gymnastikhus, förråd, matsalar, kokhus, badhus, stall m. m. äro belägna.

Vi meddela slutligen en bild från det ofvan omtalade sjukhuset. Vackert beläget i tallbacken norr om kasernområdet, har det som sagdt nyligen tagits i besittning och fyller ett länge känt behov, enär

ett af kompanierna hittills under regementsmötena måst upplåta sin lokal åt sjukafdelningen.

Såsom de första af de nybyggda infanterikasernerna ha de nu beskrifna i en del smådetaljer fått försökets prägel. De nyaste byggnaderna, där erfarenheten fått tid att göra sig gällande, öfverensstämma därför i fråga om inredning o. d. icke i allo med dem i Västerås. Dessa olikheter äro emellertid alltför obetydliga för att få någon plats i en så kortfattad redogörelse som denna.

Efter fotograf. Klische: Bengt Silfverparre.
D. J. HILL, hvars afgång från amerikanska sändebudsposten i Berlin väckt så stort uppseende.

Förenta staternas sändebud i Berlin, dr *David Jayne Hill*, har i dagarna, under ett besök i sitt hemland, helt oväntadt inlämnat sin skedsansökan och fått den beviljad af president Taft. Hans afgång har framkallat en mängd gissningar om motiven härför. Somliga antaga, att orsaken kan ledas tillbaka till den obehagliga episoden vid H:s utnämning, då tyske kejsaren påstods ha uttryckt sina tvifvelsmål om huruvida Hill, som saknade personlig förmögenhet, skulle komma att "trivas" i Berlin.

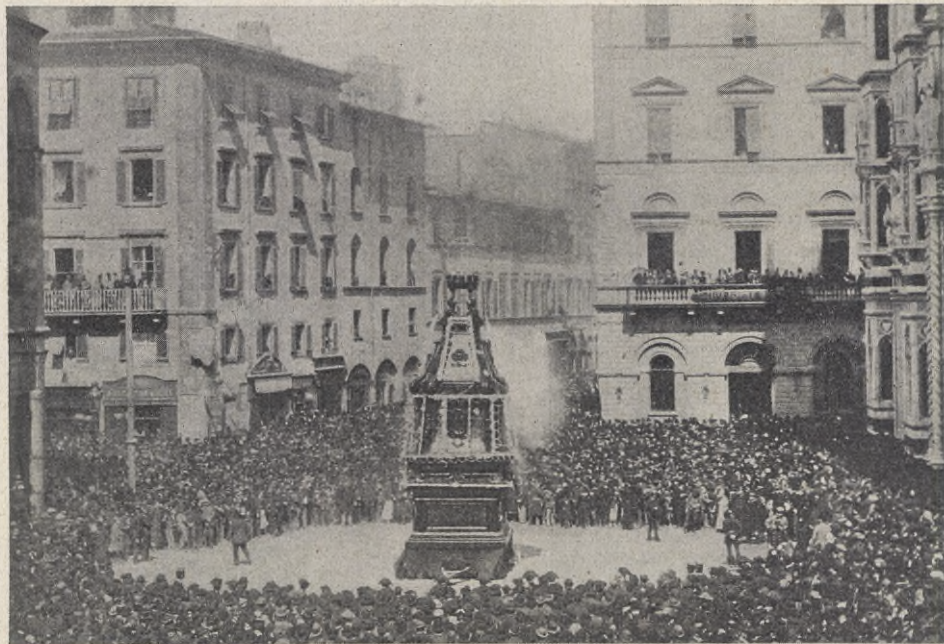
Huru som helst är tyska pressen enig i att beklaga H:s afgång en alltigenom fin och bildad personlighet, som han är, med glänsande egenskaper ej blott som diplomat utan ock vetenskapsman, har han vunnit synnerligen stora sympatier i den tyska rikshufvudstaden.

BYST ÖFVER LEO TOLSTOY, utförd af en af hans söner, *Sergei Tolstoy*, hvilken såsom bildhuggare är bosatt i Paris. Bysten är afsedd för Salongen i Paris.

Bland folkfesterna i Florens finnes det en som har särskild dragningskraft på florentinarna — det är *Lo Scoppio del Carro* (kärrans explosion), som går af stapeln påskafton. Framför katedralen står en präktigt dekorerad kärra, behängd med fyrverkeripjäser och

medelst en järntråd förbunden med en af kolonnerna i dömen. En konstgjord dufvasläppes ned längs tråden — också dufvan är försedd med fyrverkeripjäser, som antändts, och med utomordentlig spänning afvakta nu de närvarande effekten af sammanstötningen med kärran. Ty om dufvan ej tännder fyr på alla kärrans fyrverkeripjäser — då blir årets skörd mycket dålig.

Efter fotograf.

PÅSKAFTON I FLORENS: Elden som siäre för skörden.

Klische: Bengt Silfverparre.

Ytter fotograf.

REDAKTÖR HENRIK HEDLUND, GÖTEBORG, på 60-årsdagen den 18 april.

Foto. Lindholm, Gbg.

D:R A. H. WESTMAN, GÖTEBORG, på 75-årsdagen den 18 april.

Twänne bland Göteborgs mera bemärkte män på två skilda områden, nämligen huvudredaktören för Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning *Henrik Hedlund* samt läkaren vid stadens sjukhem för obotligt sjuka, i fördelingsläkaren *dr Abraham Westman*, blefvo hvar för sig föremål för de hjärtligaste hyllningar den 18 april, då redaktör H. fyllde sitt sextionde år (se hestesporträtt och biografi i n:o 29) och *dr W.* sitt sjuttiofemte (se porträtt och biografi i n:o 28).

— Vi återge i detta sammanhang en exteriör af det ofvannämnda sjukhemmet, som *dr W.* att tacka för så oändligt mycket — han har i 42 år varit dess läkare, organisator, ekonomidirektör och föreståndare. Och hans är förtjänsten att sjukhemmet nu är inrymdt i egen byggnad — och därtill en för ändamålet mer än förträffligt inredd sådan.

JOHANNA DAHLBERG †.

AFLIDEN 103-ÅRING.

Fröken *Johanna Dahlberg*, född i Stockholm den 6 juli 1808, afled den 18 april i Norrköping, där hon varit bosatt sedan 1847. Ända in i det sista bibehöll hon i förvånansvärd grad sina själsförmögenheter.

TRE 100-ÅRINGAR.

Foto. Stahre, Kisa.

Längst t. v.:

Inga Lisa Persdotter, från Tjärstads socken, Östergötl., 100 år den 11 april.

Därefter:

Änkan *Stina Fagerlind*, 100 år den 14 april. Född och alltfjämt bosatt i Kisa socken, Östergötl.

T. h.:

Hemmansägaren *Joh. Petter Ljunggren*, Alän, Loftahammar, 100 år den 17 april. Den gamle har ett mycket godt minne, har aldrig varit sjuk och är alltfjämt vid bästa vigör.

Efter fotografi.

Kliche: Demit Silfversparre.

GÖTEBORGS SJUKHEM FÖR OBOTLIGT SJUKA, sedan 42 år under *dr Westmans* lika kärleksfulla som energiska ledning, är sedan 1903 inrymdt i egen byggnad vid Änggården.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data å nästa sida.

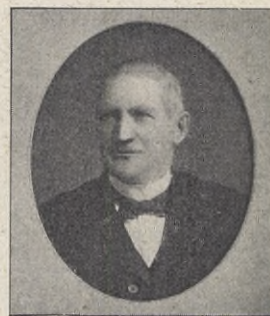
P. G. CARLSSON.
Prost. Kyrkoherde. — Glömminge, Kalmar st. 80 år 1 Maj.*

J. G. SAMUELSON.
Godsegare. — Ekedal, Ulfstorp. Nyvald led. af Riksd. F. K.*

J. E. BILLSTRÖM.
Landtbrukare. — Röa, Gbrgs o. Bohus län. 75 år 19 April.*

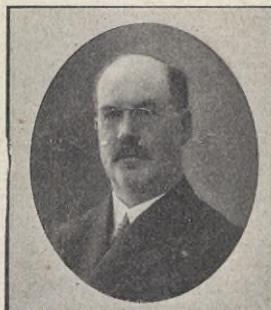
J. A. PETERSSON.
Häradsdomare. — Rolfsborg, Hall. län. 70 år 9 April.*

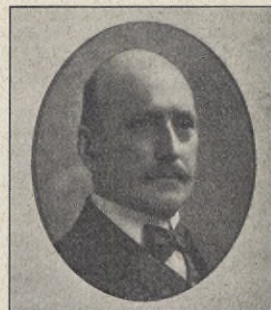
L. B. ENGELLAU.
Grosshandlande. — Stockholm. 65 år 22 April.*

M. SOMMELIUS.
Direktör. — Helsingborg. 60 år 29 April.*

A. P. W. ZACHRISSON.
Direktör. — Göteborg. 50 år 25 April.*

J. HYBERG.
Konsul. Kamrer. — Göteborg. 50 år 3 Maj.*

L. P. S. ADRIAN.
Rektor. — Malmö. 65 år 18 April.*

L. DAHLGREN.
Fröken. Författarinna. — Djurs-holm. 60 år 23 April.*

O. H. GYLLENSVÄRD.
Major. — Vexjö. 55 år 15 April.*

J. HELLNER.
F. d. Justitieråd. — Stockholm. 45 år 22 April.*

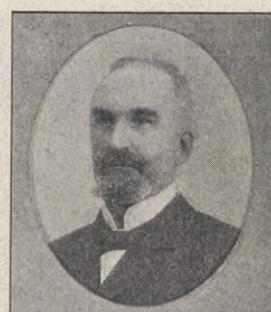
A. M. RYDÉN †.
F. d. Vagnfabrikör. — Jönkö-ping. F. 22. † 1 April.*

S. HERTHELIUS †.
F. d. Folkskollärare. F. d. Kom-munalordförande. — Vexjö. F. 37. † 6 April.

S. EKMAN †.
Grosshandl. Led. af Hamndir. m. m. — Malmö. F. 54. † 16 April.

A. G. N. LEIJONHIELM †.
Friherre. F. d. kapten. — Sju-halla, Nettraby hamn. F. 45. † 7 April.*

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data här nedan.

N. A. R. DICANDER †.
Godegare. Landstingsman
m. m. — Uplö, Elfsb. län.
F. 33. † 16 April.

A. E. TÖRNEBOHM †.
Professor. — Strengnäs.
F. 38. † 21 April.*

G. A. NORDSTRÖM †.
Guldsmed. — Vexjö.
F. 37. † 16 April.

GUSTAF CARLSSON. Stud.-ex. 52, prestvigd 57, past.-ex. 66, kyrkoherde i Smedby 75; i Glömminge på Öland sedan 81. Anmärkningsvärdt är, att C. under hela sin embetslid, d. v. s. i 54 år, aldrig begärt eller tagit en enda dags tjänstledighet, så mycket mera värdt att framhålla som tjänstgöringen långa tider under kommunisternas sjukdom medförd dubbel högmessotjänst efter resor å de svåra Ölandsvägarne.

JOHAN SAMUELSON. F. 50, eger egendomen Ekedal i Skarab. län. Kommunalordförande, led. af Hushålln.-Sällsk. o. dess Förvaltn.-utskott inträdit efter godegaren I. Wikj såsom led. af Riksd. F. K.

EMANUEL BILLSTRÖM. Kommunalordförande i 24 år, under många år ordförande i Bevilln.-berednins taxer-nämnd och i Billströmska Folkhögskolans styrelse samt dess kassaförvaltare, revisor i Riksbankens kontor och i Gbggs o. Bohus läns Sparbank. Landstingsman 80—03, led. af Riksd. A. K. 70—79, utskottsledamot och statsrevisorssuppleant.

JOHAN ARON PETERSSON. Nämndeman sedan 94, häradssdomare sedan 08. Under många år landstingsman, kyrkovård, led. af skolrådet samt dess kassör o. vice ordförande, led. af Hushålln.-Sällsk., ordf. i Röllstorp's hingstfören., styr.-led. i Skyddshemmet Måshult, m. m.

LUDVIG ENGELLAU. Stud.-ex. 64, hojr.-ex. 69, e. o. notarie i S. Hojr. s. å., ingick 71 i faderns affär, kolonialvaruimportfirman John J. Engellan i Stockholm, hvares innehafvare han numera är. Mångårig skattemästare i sällskapet Vänner till Pavyres hontex, en del år led. af Sundsvalls Handelsbankens afd.-kontors styrelse; led. af styrelserna i Borgerskapets änkehögskola o. i Strandberg's läkareinrättningen.

MALTE SOMMELIUS. Stud.-ex. 72, anst. v. Kristianstads E. Bank 76, kassör v. kontoret i Lund 78, kamrer v. kontoret i Helsingborg 83, direktör derst. 86, v. ordförande i Centralstyrelsen t. 1900, led. af Helsingborgs Sparbanks styrelse 89. Direktör i Helsingborgs Sockerfabriks A.-B. Stadsfullmäktiges i Helsingborg ordförande. Led. af styrelsen i Svenska Sockerfabriks A.-B., styrelseordförande i Högbo's Gummi- och Skånska Jutefabriks A.-B., Rederi-A.-B. Helsingborg, Högre Handelsinstitutet, Köpmannaföreningen m. fl. Landstingsman.

WALDEMAR ZACHARISSON. Egnade sig, efter afslutade skolstudier, åt boktryckeriarbetet hvilket praktiskt studerades i in- o. utlandet. Öppnade 86 eget boktryckeri i Göteborg, senare ombildadt till aktiebolag med Z. som verkställande direktör och ledare. Synnerligen verksam och intresserad för sitt yrkes utveckling och höjande i konstnärlig riktning, har Z. varit

stiftare eller medstiftare af flera för detsamma gäneliga institutioner såsom Allm. Svenska Boktryckeriföreningen, Svenskt Bokindustri-museum, Fackskolan i Bokindustri i Göteborg, liksom han var apphaisman och ledare af Bokindustri-utställningen i Göteborg 1900. Led. af ledersutskottet i Gutenberg-verein Mainz samt "Pfeiler" i Buchgewerbeverein i Leipzig. Styr.-led. i Hemsjöföreningen (ordf.), Slöjdföreningen, Arbetsförmiddlingen, Röhsska Konstslöjdssekt.

JACOB HYBERG. Kontorsutbildning 76—81, de senare tvänne åren i Österrike och Tyskland, bruksbokhållare å Ankarströms bruk 82—89, sekreterare vid Nääs Slöjdläroresemnasium 89—96. Kassör vid Göteborgs Stads Gasverk 99, kamrer därstädes och vid Elektricitetsverket sedan 07. Chilensk v. kassalop. Mångårig ledamot af sällskapet "Guistans" nämnd. Medlem af styrelsen för Förlagsaktiebolaget Hvar 8 Dag.

SAMUEL ADRIAN. Stud.-ex. 66, adj. i Hernösand 82, rektor vid Allm. läroverket i Haparanda 88—02, sedan sistn. är rektor v. Realskolan i Malmö. På sin tid led. af stadsfullmäktige i Haparanda samt landstingsman derst.

LOTTE DAHLGREN. Var under en lång följd af år kvinnoförskriften Dagnys redaktör. Ledamot af Fredrika-Bremerförbundets styrelse. Utgivit "Ur Ransäter's familjearkiv" m. fl. högt skattade släktkrönikor.

HUGO GYLLENSVÄRD. U-löjtn. i Kronobergs reg. 79, kapten 1900, afsked 08, major i armén s. å. Led. af stadsfullmäktige o. drätselkammare i Vexjö. Led. af styrelsen i Sydsvenska Kred.-A.-B:s afd.-kontor, Sysstlo-man v. länslasarettet sedan 08.

JOHANNES HELLNER. Stud.-ex. 85, fil. kand. 87, jur. utr. kand. 91, v. häradshöfd. 94, jur. utr. licentiat 95, jur. doktor o. docent i civilrätt v. Lunds Univ. 96. Led. af Lagbyrå 99, konst. revisionssekret. 02 samt byråchef i lagredningen i Just. dep. Var sekreterare v. 05 års unionskonferens i Karlstad, var konsult. statsråd i den Staafiska ministären 05—06, derefter justitieråd till 07 samt sedan sistn. är direktör i Svenska Trävaruexportföreningen. Sedan 09 led. af Riksd. F. K. Led. af kommittén t. tryckfrihetens värd, af K. Kommerskollegie-kommittén, v. ordförande i Sveriges Industriförbund, ordf. i styrelsen i Sundsvalls E. Banks Skattekontor. Hänvisat t. biografi o. helsidesporträtt i ärg. XI:37.

ANDERS RYDÉN †. På sin tid innehafvare af en ganska betydande vagnfabrik. Led. af Jönköpings stadsfullmäktige 63—88, led. af Fattigvårdsstyrelse s. å.

AUGUST LEIJONHJELM †. U-löjtn. v. K. Flottan 67, löjtn. 75, afsked 76, kapten i res. 88. Egnade sig fr. 76 åt jordbruket. Egde vid sitt fränfalle egendomen Sjnalla i Blek. län. Led. af Hushålln. Sällsk's Förvaltn.-utskott 83 och Sällskapets sekreterare 90—09 har L. såsom sådan gjort en betydande insats till frömma i länets landtmannaintressen. Kommunalordförande 80—93. Styr. led. i Riksbankens Afd.-kontor i Karlskrona o. i Spiritbolaget derst. Ordförande i länets Brandstodsbolag.

ALFRED TÖRNEBOHM †. Elev v. Teknol. Inst. 55—58, geolog v. Sv. Geol. Undersök. 59—74, ff. chef derst. 69—70, led. för geolog. v. Tekn. Högskolan 84, professors n. h. o. v. samt chef i Sv. Geol. Undersökning 97, kvarstod till 06. Flyttade 07 till Strengnäs. Utgivit flera geologiska kartblad, vetenskapliga arbeten o. a. handlingar m. m. En af stiftarne af Geologiska Föreningen i Stockholm.

dödat. — Från Lissabon meddelas, att *skilsmässan mellan stat och kyrka* offentligt proklamerats i Portugal.

22 april. — Meddelas att den *amerikanska eskader*, som skall besöka Östersjön, afgår den 10 maj. — Komma underrättelser om sprängningen af det *ungturska partiet*. — Öppnas den *svenska konstutställningen* i Brighton, England.

23 april. Meddelas ryktesvis att *Fez* stormats af de marockanska upprorsmännen, som massakrerat större delen af garnisonen.

HRR FOTOGRAFER uppmanas att vid insändande af bilder till HVAR 8 DAG icke uraktlåta utsättande af tydligt namn och adress å respektive fotografiers baksida.

VECKANS DAGAR

16 april. Börjar i Stockholm de *socialdemokratiska kvinnornas tredje kongress*. — Öppnas i Stockholm den *trettonde svenska gymnastikfesten*.

— President Fallières afreser från Paris till Tunis.

17 april. Meddelas att i Madrid öppnats ett nytt institut för internationell rätt.

18 april. Börjar i Göteborg den "svenska veckan".

— *Mexikanska upproret* synes ånyo på allvar blossa upp. — Från *Lorenço Marques*, hufvudstaden i portugiska Östafrika, meddelas att situationen där är synnerligen kritisk. Kolonien hotar att proklamera sig som oberoende republik.

19 april. I telegram från Washington uppges, att man därstädes allt starkare talar om möjligheten af en omedelbart förestående *amerikansk intervention* i det *mexikanska virrvarret*.

20 april. Centrala arbetsgifvareförbundet afläter ett ultimatum till fackföreningarna i *byggnadsstriden*. Förhandlingsfrist medgifves till 8 maj; om icke aftal då äro träffade, hotas med lockout.

— Meddelas att *Amundsen* nu börjat den direkta framryckningen mot Sydpolen.

21 april. Öppnas den *etnografiska utställningen i Rom*. — Saväl privata som officiella underrättelser bekräfta att *upproret i Marocko* nu är allmänt. Man förmodar att alla europeer i Fez

INNEHÅLL

Göteborgs musikstråfvanden. — Grängesbergs nyligen bildade musikförening. — Porträtt för dagen. — "Kung Oedipus" å cirkus i Stockholm. — Sveriges jubileumsgåva till Normandie. — Från universitetet till teatern. — K. Kommerskollegium. — Svenska bilder för dagen. — "Svenska veckan". — Från den stora svenska gymnastikfesten. — Ett kaserneradt infanteriregemente. — Brokigt utomlandsnytt. — Årsdagar. — Veckans porträttgalleri. — Veckans dagar.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskildt medgifvande förbjudes vid laga påföljd.